

Záznam

ze zasedání 171. Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR,
konané dne 10. července 2023 na Úřadu vlády

Program:

1. **Kontrola plnění závěrů z předchozích plenárních schůzí**
2. **Body k projednání**
 - 2.1 **Změna ve vedení Pracovního týmu RHSD ČR pro místní rozvoj a fondy EU**
 - 2.2 **Vládní návrh Dohody o poskytnutí státního příspěvku určeného k úhradě nákladů vzniklých podle ustanovení § 320a písm. b) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, na rok 2023**
 - 2.3 **Změny nabídky a poptávky po práci v České republice do roku 2031 v kontextu demografického vývoje**
 - 2.4 **Partnerský model řízení systému celoživotního učení – bod stažen**
 - 2.5 **Perspektiva a vize vzdělávání stavebních řemesel 2030 – bod stažen**
 - 2.6 **Strategie podpory exportu a internacionalizace firem (exportní strategie)**
 - 2.7 **Příprava státního rozpočtu ČR na rok 2024 a střednědobého výhledu na léta 2025 a 2026**
3. **Různé**

Průběh jednání

Jednání zahájil a řídil předseda vlády a předseda RHSD ČR prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M. (dále jen „předsedající“), který přivítal účastníky a seznámil je s výsledky jednání Předsednictva RHSD ČR, jež rozhodlo o stažení bodů 2.4 „Partnerský model řízení systému celoživotního učení“ a 2.5 „Perspektiva a vize vzdělávání stavebních řemesel 2030“ z programu plenární schůze. Oba body budou projednány na příští plenární schůzi, která se uskuteční dne 25. září 2023.

Bod 1 Kontrola plnění závěrů z předchozích plenárních schůzí

Předsedající konstatoval, že většina závěrů je splněna, jak vyplývá z předloženého materiálu. Přítomní zástupci sociálních partnerů neměli k plnění žádné připomínky.

Z á v ě r:

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR bere na vědomí plnění závěrů obsažené v předloženém materiálu a souhlasí s navrženými posuny termínů.

Bod 2.1 Změna ve vedení Pracovního týmu RHSD ČR pro místní rozvoj a fondy EU

Z á v ě r:

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR:

- odvolává z funkce vedoucí Pracovního týmu RHSD ČR pro místní rozvoj a fondy EU Ing. arch. Danielu Grabmüllerovou, Ph.D., MBA;
- jmenuje do funkce vedoucího Pracovního týmu RHSD ČR pro místní rozvoj a fondy EU Mgr. Stanislava Schneidra, vrchního ředitele Sekce koordinace evropských fondů, mezinárodních vztahů a cestovního ruchu Ministerstva pro místní rozvoj.

Bod 2.2 Vládní návrh Dohody o poskytnutí státního příspěvku určeného k úhradě nákladů vzniklých podle ustanovení § 320a písm. b) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, na rok 2023

Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Ing. Marian Jurečka představil návrh na financování opatření sociálních partnerů v oblasti prevence rizik vzniku poškození zdraví zaměstnanců následkem pracovního úrazu nebo nemocí z povolání v souhrnné výši 11,6 mil. Kč. Vzhledem k provedení korekcí ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí a omezení opatření původně navržených sociálními partnery požádal předseda ČMKOS Josef Středula o jednání, jehož cílem by bylo vyjasnění obsahu a rozsahu předkládaných opatření a zamezení předkládání zbytečných návrhů.

Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Ing. Marian Jurečka vyjádřil zájem na tomto jednání na pracovní úrovni o opatřeních navržených na příští rok.

Předseda ASO Bohumír Dufek konstatoval, že vzhledem k nespravedlivému rozdělení finančních prostředků a vyřazení všech opatření navržených Asociací samostatných odborů návrh dohody nepodepíše. Způsob, jakým bylo ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí přistupováno k jednání o opatřeních, považuje za diskriminaci a útok na jím vedenou odborovou centrálu. Zarážející je především skutečnost, že není umožněno dokončit opatření, jež bylo bez problémů schváleno a jeho realizace zahájena v loňském roce.

Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Ing. Marian Jurečka v této souvislosti doporučil zvážit, jak v rámci vnitřních procesů zajistit, aby kvalita navrhovaných opatření byla vyšší a nedocházelo ke korekcím způsobeným nedostatečnou kvalitou či překryvy mezi opatřeními sociálních partnerů, aktivitami ministerstva v této oblasti a projekty financovanými z prostředků EU. Finanční prostředky by měly směřovat jen na smysluplné projekty, nikoliv být rozdělovány rovným dílem pro všechny bez ohledu na kvalitu

Z á v ě r:

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR konstatuje, že vzhledem k postoji ASO nemůže být předložený vládní návrh dohody podepsán všemi požadovanými signatáři.

Bod 2.3 Změny nabídky a poptávky po práci v České republice do roku 2031 v kontextu demografického vývoje

Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Ing. Marian Jurečka zdůraznil, že i přes zvýšení porodnosti v uplynulých letech je demografický vývoj v ČR nepříznivý, což pro trh práce znamená úbytek aktivně pracujících a nutnost hledání dalších zdrojů mimo ČR. To však neznamená rezignaci na potřebu větší aktivizace pracovní síly mezi českými občany zejména v kategorii rodičů malých dětí, v tomto směru jsou podnikány kroky ke zvýšení kapacit mateřských škol a podpory vzniku dětských skupin. Pozornost musí být věnována i osobám v těsně předdůchodovém a důchodovém věku. Přes všechna zmíněná opatření bude nezbytné přijímat pracovníky z ostatních zemí, za tímto účelem již byla schválena realokace kvót a bude projednáno posílení úřední kapacity v těch zemích, z nichž zaměstnavatelé nejvíce poptávají pracovní sílu.

Prezident SP ČR Mgr. Jan Rafaj, MBA, ocenil zpracování podkladového materiálu, který by ještě mohl být dopracován zejména v oblasti zkracování pracovních úvazků nebo budoucích dopadů trendů jako je automatizace a digitalizace. Následně by materiál měl být pravidelně aktualizován v závislosti na vývoji situace na trhu práce. Větší aktivizaci pracovní síly českých občanů by prospělo zkrácení rodičovské dovolené, jež patří mezi nejdelší v rámci EU a přispívá tak k nedostatku pracovníků a potřebě jejich získání ze zahraničí. Problém může do budoucna působit i návrat uprchlíků z Ukrajiny zpět po ukončení války.

Člen Představenstva SP ČR Ing. Bohdan Wojnar upozornil, že ekonomická migrace má značný potenciál pozitivně ovlivnit trh práce s cílem transformace ekonomiky, ale i celé společnosti. Po vzoru sousedního Německa je proto třeba akcentovat aktuální trendy, mezi něž patří zjednodušení procesu a větší míra flexibility při přijímání pracovníků ze zahraničí a snižování administrativy.

Prezident KZPS ČR Jan Wiesner doplnil, že je zapotřebí vytvořit systém vzájemné spolupráce v této věci mezi státem a zaměstnavateli na celostátní i krajské úrovni.

Předseda ČMKOS Josef Středula zdůraznil, že pokud chce ČR změnit strukturu ekonomiky, je třeba změnit i technologickou úroveň, v této souvislosti ocenil spolupráci se zaměstnavateli i s HK ČR ve snaze o zlepšení vzdělávacího systému. Problémem je, že poptávka ze strany zaměstnavatelů je převážně po nekvalifikovaných profesích se základním vzděláním, cílem by přitom mělo být získávání kvalifikovaných pracovníků pro ekonomiku s vyšší přidanou hodnotou. V rámci zvyšování kvalifikačních předpokladů je třeba ocenit vyčlenění prostředků z Národního plánu obnovy na vzdělávání v oblasti digitálních kompetencí. Pro analýzu trhu práce je však zapotřebí mít přesná data o stavu volných pracovních míst, jež ovšem nejsou dostatečně objektivizována z důvodu překryvů mezi oficiální databází a nabídkami pracovních agentur. Závěrem upozornil na bezpečnostní rizika spojená s některými zeměmi, jež prozatím naštěstí nebyly do programu získávání zahraničních pracovníků zařazeny.

Předseda ASO Bohumír Dufek doporučil pravidelné vyhodnocování demografického vývoje a reakce státní správy. Velmi důležité je začleňování uprchlíků z Ukrajiny na trh práce, je však otázkou, jak se uprchlíci a jejich děti zachovají po skončení války a jaký dopad na trh práce to bude mít. Plánovaný důraz na zřizování mateřských školek je důležitý, je však třeba upozornit na řadu omezení, v této souvislosti doporučil jednání k této problematice. Trvalým problémem je nedostatek kapacit v učňovském školství. Pro inspiraci s řešením demografických problémů je možné využít zkušeností z Izraele po příchodu migrační vlny ze zemí bývalého Sovětského svazu. Prezident HK ČR Mgr. Zdeněk Zajíček potvrdil shodu mezi všemi sociálními partnery nad tématem dalšího profesního vzdělávání a rekvalifikací s tím, že větší odpovědnost by měli nést zaměstnavatelé a zástupci zaměstnanců. I z tohoto důvodu jsou důležitá přesná data o trhu práce. Pro realizaci investic do strategické infrastruktury státu jsou nezbytná kvalifikovaná i nekvalifikovaná pracovní místa ve větším objemu, než je aktuálně na trhu práce v ČR k dispozici. Při získávání pracovní síly z jiných zemí je proto třeba být flexibilnější a zaměstnavatelské a podnikatelské svazy se na těchto činnostech mohou spolupodílet. Nabídl možnost spolupráce i při omezování činnosti některých zastřešených pracovních agentur pohybujiících se na hraně zákona.

Ministr zemědělství Mgr. Marek Výborný informoval o podpoře center odborné přípravy v sektoru zemědělství ve snaze získat odborně kvalifikovaný personál. V tuto chvíli chybí na venkově v zemědělské prvovýrobě přibližně 10 tisíc pracovníků, a i z tohoto důvodu je třeba usnadnit zaměstnávání zahraničních pracovníků.

Ministr financí Ing. Zbyněk Stanjura vznesl technické připomínky k předloženému materiálu týkající se ověření statistických údajů a hodnocení vývoje nezaměstnanosti a upozornil, že z nových členských států EU vykazuje ČR suverénně nejnižší nezaměstnanost při současném nejvyšším počtu zahraničních pracovníků. Přijímání zahraničních pracovníků bude klíčové i do budoucna vzhledem k nízké ochotě českých občanů vykonávat některé nekvalifikované profese. Závěrem apeloval na zaměstnavatele, aby nespolupracovali se zastřešenými agenturami práce i s ohledem na ztráty, jež činnost těchto agentur způsobuje státnímu rozpočtu.

Ministr průmyslu a obchodu Ing. Jozef Sikela zdůraznil, že i přes možné diskuse o aktuálním údaji o výši nezaměstnanost zůstává skutečností, že ČR má nejnižší míru nezaměstnanosti v EU a tato hodnota je pod úrovní fakticky plné zaměstnanosti dle obecné ekonomické teorie a pod úrovní nezaměstnanosti, jež je pro ekonomiku zdravá. Uvedl rovněž, že otázka nekvalifikované práce je svým způsobem daní za rozvoj české ekonomiky a ta tak následuje ostatní vyspělé země, v nichž jsou nekvalifikované práce vykonávány zahraniční pracovní silou.

Předseda ČMKOS Josef Středula požádal, aby zájem o nekvalifikovanou pracovní sílu nebyl zakrýván požadavky na pracovníky kvalifikované a vyjádřil se k otázce tzv. digitálních nomádů, kteří by měli mít v ČR daňový domicil. V souvislosti s vystoupením ministra financí přivítal zájem státu na omezování daňových úniků způsobených zastřešenými agenturami práce a dalšími problematickými formami zaměstnávání.

Prezident SP ČR Mgr. Jan Rafaj, MBA, upozornil, že skutečnost, že pracovník vykonává nekvalifikovanou práci, nevypovídá o jeho skutečné kvalifikaci a potenciálu, s nímž je třeba dále pracovat.

Předsedkyně Odborového svazu zdravotnictví a sociální péče Bc. Dagmar Žitníková připomněla konkrétní údaje o pracovnících ve zdravotnictví v kontextu demografického vývoje, z nichž vyplývá, že do pěti let bude ve zdravotnictví chybět 15 % zdravotních sester, což může představovat vážný

problém při poskytování zdravotní péče. Proto je třeba přijmout příslušná opatření například ve formě stipendijních programů pro studenty zdravotnických škol a lékařských fakult.

Předsedající zdůraznil, že aktuální stav trhu práce a nedostatek pracovníků je limitem pro další rozvoj ekonomiky a pro prosperitu ČR celkově, proto je zřejmé, že stávající počet zahraničních pracovníků stále není dostatečný. Je rovněž nezbytné konstatovat, že v rámci postkomunistických zemí je ČR zemí nejuspěšnější a v mnoha ohledech se již více podobá západním zemím.

Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Ing. Marian Jurečka poděkoval za proběhlou diskusi i za podněty, jež během ní zazněly, a vyjádřil připravenost Ministerstva práce a sociálních věcí předkládat zprávu o vývoji na trhu práce plenární schůzi v pravidelných intervalech. Závěrem požádal zaměstnavatele o větší zapojení osob se zdravotním postižením do pracovního procesu a využití potenciálu tohoto segmentu pracovníků, jehož využití je v ČR pod průměrem států EU.

Z á v ě r:

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR bere na vědomí předložený materiál a žádá Ministerstvo práce a sociálních věcí o předložení další zprávy o vývoji na trhu práce v časovém horizontu 1 roku.

Bod 2.6 Strategie podpory exportu a internacionalizace firem (exportní strategie)

Ministr průmyslu a obchodu Ing. Jozef Síkela představil exportní strategii, jež je zpracována na roky 2023 – 2033 s tím, že její implementace bude zahájena již na podzim letošního roku ustavením Řídícího výboru a předložením střednědobého implementačního plánu. Strategie předpokládá každoroční vyhodnocování jejího naplňování a vybraná opatření jsou již nyní aplikována ve formě pilotních projektů. Mezi důležité prvky strategie patří její transformační dimenze, jež má přispět k přerodu české ekonomiky od subdodavatelské k ekonomice znalostní s vysokou přidanou hodnotou. Strategie stanovuje hlavní strategické cíle exportu, mezi něž patří trvalé působení českých firem na zahraničních trzích, podpora jejich globálních ambicí a internacionalizace, zlepšování pozic českých firem v globálních hodnotových řetězcích a zvyšování exportní diverzifikace.

Prezident SP ČR Mgr. Jan Rafaj, MBA, ocenil, že se předložený materiál komplexně zaměřuje na přidanou hodnotu, klíčové však nyní bude soustředit se na implementační fázi.

Viceprezident SP ČR Radek Špicar, M.Phil., označil za pozitivní, že materiál reflektuje potřebu strukturální změny české ekonomiky i dramatické změny, jimiž prochází mezinárodní obchod. V návaznosti na diskusi o přípravě exportní strategie, jež proběhla na jedné z předchozích plenárních schůzí, došlo ke stabilizaci situace v personálním řízení českého exportu a je třeba ocenit i množství zahraničních misí. Důležité pro exportní politiku bylo i vytvoření politického kapitálu rychlou reakcí vlády na válku na Ukrajině. Po schválení kvalitně zpracované exportní strategie nyní nastupuje klíčová fáze, a tou je vlastní implementace a práce Řídícího výboru se zástupci sociálních partnerů.

Prezident KZPS ČR Jan Wiesner poděkoval za spolupráci Ministerstva průmyslu a obchodu s odborníky z řad sociálních partnerů, jejímž výsledkem je kvalitní představený materiál, a vyzdvihl stěžejní roli Exportní garanční a pojišťovací společnosti (EGAP) a Národní rozvojové banky.

Předseda ČMKOS Josef Středula poděkoval i za komunikaci ministerstva ještě předtím, než byl materiál postoupen do připomínkového řízení. Důležité bude nyní zajištění dostatečného objemu finančních prostředků na realizaci strategie, lidských zdrojů na straně ekonomické diplomacie i samotná znalost konkrétních produktů ze strany ekonomických diplomatů. Podnětem pro další diskusi je pak vytvoření fondu či struktury, jež by pomohla ochraně českých patentů v zahraničí. Vzhledem k avizovanému každoročnímu vyhodnocování plnění Exportní strategie požádal o její pravidelné hodnocení i v rámci Rady hospodářské a sociální dohody ČR.

Prezident HK ČR Mgr. Zdeněk Zajíček zdůraznil, že základem strategie musí být kvalitní diplomatická síť obchodních zastoupení. Rezervy jsou zatím v kvalitě marketingu, a to jak uvnitř, tak i navenek. Pro budoucí export bude klíčové podchycení možnosti vyrábět a následně vyvázet výrobky s vysokou přidanou hodnotou, jakými jsou například baterie, polovodiče, nebo umělá inteligence.

Místopředseda vlády a ministr pro místní rozvoj PhDr. Ivan Bartoš, Ph.D., poukázal na deficit zahraničního marketingu a požádal o větší ocenění a zhodnocení zahraničních misí ze strany zaměstnavatelských a podnikatelských organizací.

Ministr průmyslu a obchodu Ing. Jozef Síkela poděkoval všem, kteří přispěli k vytvoření exportní strategie, i za její pozitivní hodnocení a vyjádřil přesvědčení, že rovněž implementace strategie bude s přispěním sociálních partnerů úspěšná.

Z á v ě r:

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR bere na vědomí předložený materiál, oceňuje kvalitu Exportní strategie i zapojení sociálních partnerů do procesu její přípravy a žádá o pravidelné předkládání jejího hodnocení.

Bod 2.7 Příprava státního rozpočtu ČR na rok 2024 a střednědobého výhledu na léta 2025 a 2026

Ministr financí Ing. Zbyněk Stanjura v úvodním slově především zdůraznil, že je nezbytné pokračovat v trendu snižování deficitu veřejných financí. Pracovní verze deficitu státního rozpočtu pro příští rok činí 235 mld. Kč, nicméně jeho výsledná podoba bude záležet na konečné dohodě vlády jako celku, již musí být dosaženo do konce září. Rovněž rozpočtový výhled na další léta akcentuje snižování deficitu. Důležitou součástí rozpočtových opatření je konsolidační balíček a snaha o omezení velkého rozsahu národních dotací, v tomto směru probíhají jednání se sociálními partnery na úrovni jednotlivých resortů. Vzhledem k aktuálně vysokým daňovým příjmům je zřejmé, že problém není na příjmové straně rozpočtu. Podrobnější debata o rozpočtu bude vedena na příští plenární schůzi.

Předsedající v souvislosti s konsolidačním balíčkem připomněl dohodu dosaženou na dnešním jednání Předsednictva tripartity, podle níž zašlou sociální partneři připomínky, na nichž se shodnou, formou společného návrhu úprav konsolidačního balíčku předsedovi vlády tak, aby vláda mohla tyto úpravy posoudit před druhým čtením v Poslanecké sněmovně Parlamentu.

Prezident SP ČR Mgr. Jan Rafaj, MBA, zdůraznil, že pro zaměstnavatele je snižování deficitu a snaha o ozdravení veřejných financí prioritou, nicméně je třeba klást maximální důraz na udržení výdajů na výzkum, vývoj a inovace a upozorňovat i na klíčovou roli investic do infrastruktury, jež nejsou běžnými výdaji rozpočtu a měly by tak být od nich oddělovány.

Předseda ČMKOS Josef Středula upozornil na značný propad výše prostředků určených na výzkum, vývoj a inovace v připravovaném návrhu rozpočtu nebo na stagnaci prostředků rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury znamenající faktický pokles výše prostředků na živé umění a zabezpečení činnosti organizací, jež do resortu kultury spadají. Komplikovanou situaci lze obecně očekávat v rozpočtové a příspěvkové sféře vzhledem k avizovanému snížení objemu prostředků na platy. Závěrem vyzval k aktivizaci činnosti Pracovního týmu tripartity pro daně a pojištění v gesci Ministerstva financí.

Předseda ASO Bohumír Dufek poděkoval za možnost seznámit se s přípravou návrhu státního rozpočtu na příští rok a za příležitost uplatnit připomínky ke konsolidačnímu balíčku formou společného návrhu sociálních partnerů na jeho úpravy.

Prezident HK ČR Mgr. Zdeněk Zajíček podpořil opatření na výdajové straně rozpočtu, protože na příjmové straně je nezbytné pečlivě zvážit každé zvýšení daní, aby nedocházelo k ukončování podnikatelské činnosti vzhledem k vysokému daňovému zatížení. Podpořil rovněž stanovisko SP ČR ohledně klíčové role výdajů na strategické investice a jejich možného oddělení od běžných výdajů státního rozpočtu. V tomto směru je HK ČR připravena být nápomocna.

Ministr financí Ing. Zbyněk Stanjura reagoval na přednesené podněty a připomínky a upozornil, že všechna opatření realizovaná na příjmové straně se zákonitě dotknou daňových poplatníků, tedy občanů nebo firem.

Z á v ě r:

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR bere na vědomí předložený materiál.

Bod 3 Různé

Místopředseda ASO MUDr. Martin Engel vyjádřil nesouhlas s pozměňovacím návrhem uplatněným při schvalování novely zákoníku práce v Poslanecké sněmovně Parlamentu, podle něhož se zvyšuje limit pro přesčasovou práci zdravotnických pracovníků. Vzhledem k uzavření dohody o společném postupu při projednávání novely zákoníku práce lze uplatnění tohoto pozměňovacího návrhu, s jehož zněním odbory zásadně nesouhlasí, považovat za porušení uzavřené dohody. Navýšení limitů pro přesčasovou práci je dle názoru odborů i porušením příslušné evropské směrnice.

Místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Ing. Marian Jurečka popsal proces přijetí návrhu, který dle jeho názoru není v rozporu s legislativou EU, a zdůraznil, že nepřijetí pozměňovacího návrhu by ohrozilo přijetí novely zákoníku práce jako celku. Uzavřená dohoda byla na vládní úrovni dodržena, není však možné omezit právo zákonodárce navrhnout pozměňovací návrh. O možných úpravách novely zákoníku práce ve znění schváleném Poslaneckou sněmovnou bude možné vést další debatu na půdě Senátu Parlamentu ČR.

Po projednání všech bodů programu 171. Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR poděkoval předsedající účastníkům Plenární schůze a její zasedání ukončil.

Zpracoval:
Mgr. David Kadečka
výkonný sekretář RHSD ČR